

MÁJUS ELSEJE

TÁRSASÁG

Fáklya

A MÁJUS ELSEJE TÁRSASÁG HÍRADÓJA

XV. évfolyam 2. (60.) szám

2006. május

Május: az örök és az örökké megújuló

Május elsejét a munkásmozgalom ajándékozta a dolgozó emberiségnek. Igaz, a munkások eredetileg nem jókedvűkből mentek ki az utcára. A II. Internacionálé alakuló ülésén (1889-ben) döntöttek arról, hogy a chicagói (1886. évi) véres események emlékére 1890-től minden évben május elsején tüntetéseket tartanak a munkások jogaiért. *Május elseje* hagyománya még messzebből ered: az olasz Lucca városában 1531-ben ezen a napon már volt munkástüntetés.

Május elseje azóta a dolgozók sok nemzedékének, sok-sok millió embernek szívét dobogtató eseménnyé vált. Hazánkban **1890-ben** ünnepelte először a munkásság *május elsejét*. A XIX. sz. végén, a XX. sz. elején különösen aktívák az agrárproletárok megemlékezései.

Május elseje azért is vált ilyen népszerűvé, mert szerencsésen összekapcsolódott a tavasz, az újrakezdés ősi népi hagyományával. Hiába próbálkozott a népellenes hatalom, nem tudta elérni, hogy "ne legyen ünnep május elsején". A

népi jelleg különösen kidomborodott a szocialista korszakban. Bármit is mondanak ma ezekről a május elsejéről, ezek igazi *népünnepélyek* voltak, százezrek szép élményei maradtak.

Társaságunk 15 éve vállalata a *Május Elseje Társaság* nevet, e névben rejli hagyományok ápolását. Két évvel ezelőtt összeállításban idéztük fel a korabeli *május elsejék* plakátjait, jelszavait. Nem véletlenül választottuk ezt a nevet. Tagjaink, szimpatizánsaink között itt vannak a harmincas, a negyvenes évek harcos munkásmegmozdulásainak részvevői, az ötvenes, a hatvanas, a hetvenes évek felvonulói, majálisainak ünneplői. Közöttünk vannak a népi hagyományok ápolói. Társaságunk egyik alapító, örökös tagja, Széchy András "Májusfa, hajnalfa" címen írt cikket a Szabad Szó 1946. május 1-i számában. (Ennek bizony pontosan 60 éve!)

Itt vagyunk tehát – hagyományosan – a Városligetben, de ott vagyunk több vidéki városban is – más civil szervezetekkel

együtt ünnepelünk. Boldogan vállaljuk a *május elsejéhez* kapcsolódó munkásmozgalmi és népi hagyományokat. *Vállaljuk a dolgozó emberek életének jobbra tételéért vívott mai küzdelmeket*. Sajnáljuk, hogy társaságunk örökös tiszteletbeli elnöke, *Berényi Ferenc* – aki eddig mindig itt üdvözölte velünk együtt az érdeklődőket – több nem lehet velünk...

Itt vagyunk! Mi tudjuk, hogy a májusfák sokfélék, sokszínűek. Az alattuk összegyűlő emberek minél többen vannak, annál többfélék. Sokszor sok mindenen vitatkoznak is. Tudjuk, az emberek nagy tömegei ma még nem csak ünnepelnek, hanem harcolni kénytelenek jogaikért.

Tudjuk: *ahhoz, hogy május örök maradjon, örökké meg kell újulnia!* Mi abban vagyunk érdekelték, hogy a Föld legyen a földlakók glóbusza, és ne maradjon a földlakók kizsákmányolójának glóbusza!

Dr. Aggod József
elnök

ISMÉT VÁLASZTOTTUNK

Ismét választottunk, a rendszerváltás óta ötödik alkalommal. "Halkan" mondom: győztünk!

Győztünk? Igen, két vonatkozásban is. Győztünk, mert úgy tűnik, lezárult egy jó másfél évtizedes szakasz: a ciklusonként egymást váltó kormányok, a – mondhatnánk: a kapitalizmus rendszerén belüli örökön cserélődő "alrendszerek" kora, a maga számos következményével együtt. Tizenhat év telt el úgy, hogy minden választáskor ledől az előző kormány Dévára. Okkal-ok nélkül, rombolták az addig elérteket, és valami mást kezdtek építeni, ha valóban az építés volt.

Minden szinten telefonkönyvet kellett cserélni, mert bomlottak a struktúrák, velük együtt ment a régi s jött az új klientúra. Százával cseréltették a jogszabá-

lyokat, az alkotmányosság üres jelszóvá vált. Folytonosan sülyyed az élethez szükséges nyugalom, biztonság szintje. Az emberek többsége nem tudott beilleszkedni a változó helyzetbe, túrt, de idegileg, anyagilag, moráljában, folyamatosan romlott helyzete. Nőtt a korrupció, hisz aki közel került a húsos fazékhoz, nem tudta, mikor lökik el onnan, sokszor még cikluson belül is. Durván, a lakosság mindenkor egyik fele győztesnek, a másik fele megalázottnak érezhette magát.

Győztünk, mint baloldaliak, mert a kormányzati váltógazdaság örökmozgó láncát most pattant el. Igaz, a kapitalizmus kapitalizmus maradt, de nem mindegy, melyik szakaszában élünk. Nem mindegy, hogy a hatalmat gyakorló csoportok, rétegek előre tekintenek, moder-

nebb, objektíve tehát a fejlődés irányába mutató jövőt képzelnek el, vagy pedig örökön a múltat, esetünkben a számos káros örökséggel terhes múltat, kívánják visszahozni. Nem mindegy, milyen eszmék, példaképek vezérlik a társadalmat, mire oktatják most már többnyire unokáinkat, esetleg dédunokáinkat. Nem mindegy, mi uralkodik: az Árpádsávos lobogók tengere, vagy a vörös, a nemzeti színű és Európa kék lobogóinak harmóniája. Nem mindegy, hogy az Ember magasodik fel, vagy előnt bennünket az embertelenség, a rasszizmus, a nemtelen uszítás mocska.

Az eddigiekből következően, néhány mondatot kell szánnunk, a civil szervezetek és az aktuális kormányok kapcs-

(folytatás a 2. oldalon)

(folytatás a 2. oldalról)

latára is. Négy évvel ezelőtt, a választásokra készülve, várakozással tekintettünk az Akácfa s más baloldali kezdemények-re, a civil szervezetek új, méltányosabb finanszírozási rendszerének ígéreteré, a civil szervezetekre történő fokozottabb támaszkodás hirdetésére. Társaságunk mindezen kérdésekben, elsők között nyújtott kezdet. Egyre lehangolóbb volt, hogy – a Ház elnök asszonyának konkrét törekvéseit kivéve – szinte semmi nem történt. Az akácfa nemhogy kiszáradt, de meg sem gyökeredett. A pénzügyi támogatási rendszer elhibázott, drágának bizonyult, célját tévesztette vált. A kormányzat, de a vezető kormánypárt sem kereste a korábban deklaráltak szerinti módon a civil szervezetekkel a kapcsolatot. Féltő, hogy a nagyobb választási siker fényében, ugyanakkor a nagyon súlyos, jelentős részében elengedhetetlen gazdasági lépések súlya alatt, még kevesebb figyelmet fordítanak majd a társadalomra, igényeire, biztonságára. A külföldi és a hazai tőke alig várva a választási eredményeket, azonnal nyilvánosságra hozta ultimátumát, magához rendelve parlamenti pártokat és a még ki sem alakult kormányt. A nagy nemzeti összeborulás mögül kivillant a nyers osztályuralom egyik lényege. Ennek politikai, ellenzéki vonulatát még nyersebben fogalmazta meg Járai Zsigmond. Márpedig e jelenségek, más tényekkel egyetemben, óvatosságra kell, hogy intsenek. Még sok esetben lehet szükség szélesebb társadalmi bázis felmutatására, ami e pártoktól elidegenedett világban, szervezett módon a civil szervezetekben található meg. Ne felejtjük: a társadalom összetétele, az egyes összetevők érdekei, gondolkozásuk, hagyományaik egy éjszaka nem változtak meg, sőt. Ez még évtizedek, emberöltők alatt sem valósul meg, az évszázadok hatásaival szemben.

Örülve az eredményeknek, örülve, hogy a nyugdíjasok átláttak a 14. havi nyugdíj ígéletén, örülve, hogy az elemzők kiemelik a fiatalok, új választók szavazatainak szerepét a győzelemben, gondolkodnunk kell új feladatainkról, az új helyzetben. Erre módot nyújt az alig öt hét múlva sorra kerülő Országos Gyűlésünk. Lehetőség lesz arra, hogy tagságunk, barátaink értékelhessék a kialakult feltevéteket, megvitassuk, milyen eszközökkel erősíthetjük szervezeteinket, milyen megoldásokkal hathatunk jobban környezetünkre. Erőnköz képest, hogyan járulhatunk hozzá ahhoz, hogy a tegnapi győzelem alapul szolgálhasson egy baloldali irányzat kifejlődéséhez, megerősítéséhez, a nyugodtabb élethez.

Orbán Péter

Közlemény

A Május Elseje Társaság Országos Intéző Bizottsága 2006. március 11-én tartotta soros ülését.

1). Az Intéző Bizottság állásfoglalást fogadott el a MET belső (területi) szervezete továbbfejlesztéséről.

A tagság és az országos szervek közti kapcsolat hatékonyabbá tétele érdekében, **területi közvetítő képviselőket** kért fel, akik megye-csoportonként biztosítják a szervezeti összeköttetést.

– **Budapest** –, amelyet **Tóth Lajos**, örökös tag, az OIB tagja fog össze – három területi egység került kialakításra: **Buda (Somogyi Sándor)**, örökös tag, OIB tag); **Észak-Pest (Magyar Iván)**, OIB tag); **Dél-Pest (Pataki Mihály)**, OIB tag).

– A vidéki szervezetek összefogására felkért tagok:

Nógrád megye – Észak Pest megye:

Berki László (Bátonyterenye);

Észak Magyarország:

Szödi Sándor, OIB tag (Tar);

Közép-Alföld:

Donkó Jolán, OIB tag (Szolnok);

Dél-Dunántúl:

Ferenczi Miklós, OIB tag (Siófok);

Észak-Dunántúl:

Dr. Szalóki László, OIB tag

(Dunaújváros).

Az Országos Intéző Bizottság a szervezeti szabályzatban foglalt szakmai szervezkedés elvének gyakorlati érvényre juttatása érdekében szakmai csoportok kialakításáról is határozott. A létrehozott munkacsoportok vezetésére a következő tagjainkat kérte fel az Intéző Bizottság:

Társadalomtudományi munkacsoport történelmi szekciója: **Dr. Kende János**,
Társadalomtudományi munkacsoport

közgazdasági szekciója: **Dr. Morva Tamás**,
OIB tag,

Jogi munkacsoport: **Dr. Halász György**,
a Felügyelő Bizottság tagja,

Életmód- és egészségügyi munkacsoport: **Dr. Jánosi Gábor**, OIB tag;

Hagyományörző munkacsoport: **Benkocs István**, OIB tag.

2). Élénk vita követte a második napirendi pontban **Dr. Kende János "Időszerű kérdések – történelem szemmel"** címmel megtartott bevezető előadását. A széles körre kitérő előadás alkalmat nyújtott arra is, hogy az OIB tagjai a felvetett kérdésekben egyeztessék véleményüket, ezúton is elősegítve társaságunknak az időszerű kérdésekben való egyértelműbb állásfoglalásait.

3). Foglalkozott az Országos Intéző Bizottság a Legfelsőbb Bíróság 2006. március 6-ai felmentő ítéletével is. A társaság ehhez fűzött állásfoglalását a Fáklya e száma külön közli. A kiadott szöveg nem első sorban az ítélettel vitatkozik, – amely teljes indokolásával még nem is ismert. Tagságunk részben a kérdéses korszakban megélt tapasztalatai és ismeretei alapján a valós történelmi tények közé helyezi, és méltatja Ságvári Endre életét és sorsát, részben példákul utal az ítélet által felvetődő kérdések egynémelyikére.

Az Országos Intéző Bizottság úgy foglalt állást, hogy az ítélet megismerését követően, nyilvános vitát kell e kérdésben rendezni. Megbízta ezen felül a képviselői joggal rendelkező tisztségviselőit, hogy szükség esetén fejezzék ki a társaság álláspontját, véleményét az újonnan felmerülő kérdésekben.

Felhívás

A Május Elseje Társaság az **önkormányzati munkában tapasztalatot szerzett** tagjaink és szimpatizánsaink részvételével,

2006 őszén

KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉST

tervez.

Kérjük azok jelentkezését (Társaságunk Fáklyában megadott postacímén), akik szívesen részt vennének ilyen fórumon.

2006. május 1.

**Május Elseje Társaság
Országos Intéző Bizottsága**

A Május Elseje Társaság állásfoglalása

Ságvári Endre meggyilkolásával összefüggő 2006. március 6-ai ítélettel kapcsolatban

I.

A Május Elseje Társaság Országos Intéző Bizottsága 2006. március 11-i ülésén foglalkozott Ságvári Endre gyilkosságának felmentő ítéletével. Tudatában annak, hogy a Legfelsőbb Bíróság ítélete érdemben nem vitatható, annak indokolása még nem ismert, mégis szükségesnek tartja a következők rögzítését:

Ságvári Endre, mint kommunista, már jóval 1944. júliusát megelőzően, a magyar függetlenség és szabadság harcosa is volt. Az elsők között lépett fel a fasizmus hazai, nyilas szálláscsinálói ellen, az ország háborúba sodródásának megakadályozásáért. Amikor az ország kormányzója, miniszterelnöke és a kormány tagjainak többsége 1941. júniusában az alkotmányos szabályok lábban tiprásával – az országgyűlés két háza cinkos asszisztálásával – hazánkat mégis belekényszerítette a Mohácsnál és Trianonnál is súlyosabb következményekkel fenyegető világégésbe, több mint három éven keresztül az illegalitásban kiemelkedő szerepet vállalt abban a küzdelemben, amelyet az ország megvédéséért, a béke kiküzdéséért nemzetünk legjobbjai vívtak.

1944. március 19-én, az uralkodó körök egy részének támogatásával, más részének gyámoltalan passzivitásával segítve, Hitler megszállta hazánkat, megfosztva önállóságától, a szuverén cselekvés legkisebb lehetőségétől is.

Egy ember volt, aki azon a vasárnapi délelőttön, fegyverrel fogadta az elfogására törvénytelenül érkező, idegen megszálló hatósági közegeket, a mentelmi jog által is védett Bajcsy-Zsilinszky Endre. De napok alatt akadtak, akik önként vállalták, a megszállók által kikényszerített új kormány miniszteri és államtitkári székeinek elfoglalását, számtalan főispáni és más magas állami tisztség betöltését. Köztudott volt, hogy a kormányzó – önmentő passzivitásba vonulva – a német birodalmi helytartó kíméletlen nyomásának hatására nevezte ki az új kormányt.

Azt a kormányt, amely azonnal hozzákezdett a rá váró feladatok elvégzéséhez. Hetek alatt frontra küldte az 1. hadsereget, amely nemsokára a Kárpátok előterében a doni katasztrófa méreteivel egyenértékű vereséget, pusztulást szenvedett.

Az ország háborús részvételének növelése azonnal Budapest és az ország városainak oly méretű bombázásával járt, amelyeknek némelyike meghaladta a német birodalmat addig ért légitámadások pusztításait. Mindezen lépések fedezete alatt, egyidejűleg a kormány megszervezte sok százezer magyar állampolgár külföldre szállítását. Kiszolgáltatta őket az idegen megszállóknak, lehetővé téve, hogy saját polgárait idegen földön, – idegen államnak a nürnbergi törvényszék által később jogerősen bűnöző szervezetnek minősített szervei – tömegesen megsemmisítsék. Ezáltal a Quisling-kormány az ország négyévi háborús részvételének több mint egy millió emberélet áldozatából alig négy hónap alatt, több mint ötven százalékot „teljesített”.

A Sztójay-kormány legitimációja nem csupán a kinevezésében szerepet játszó német erőszak miatt volt hiányos. A háborúban való részvétel ugrásszerű növelése és a deportálásokhoz szükséges jogszabályok meghozatala két hét alatt zömében megtörtént, az angolszász bombázások pedig a megszállás 16. napján megkezdődtek. Ezzel szemben a kormány az országgyűlésnek két hónap múltán mutatkozott be, akkor is egy megfélemlített, a képviselők egy részének a Gestapo által történt elhurcolása miatt csonka parlamentnek. Ilyen jogrendszer működött 1944 nyarán, Magyarországon.

Míg Ságvári Endre 1944. március 19-ig hazánk békéjéért harcolt, attól a naptól már az ország szabadságáért, függetlensége visszaállításáért, több százezer honfitársa élete és az ország becsülete megmentéséért vállalt minden veszélyt. Az illegális harcos, a magyar nemzet történelme nem kevés szabadságharcának hősei sorába lépett. Ezért volt s továbbra

is lesz méltó – világnézetére való tekintet nélkül – minden valóban hazafias érzésű magyar ember, de Európa szerte a fasizmust megélték és utódaik tiszteletére.

II.

E történelmi környezetbe helyezve az ítéletet, már annak pontos indokolási szövegének ismerete hiányában is, feltehető számos kérdés:

– 1944. március 19-én, Bajcsy-Zsilinszky Endrének ellenállás nélkül a Gestapo kezére kellett volna adnia magát?

– Bűnös-e az a két fiatal tiszt, akik 1944. november 22-én, hírt kapva Tartsay Vilmos és társai elfogásáról, felsiettek nevezett Andrássy úti lakására, hogy az ellenállási mozgalom résztvevőit fegyveresen kiszabadítsák és ott a nyilas terroristákkal tűzharcba keveredve, a nemzeti függetlenségi harc mártírjaivá lettek?

– Lehetséges-e Orendy és Radó, esetleg Mikulics ítéleteinek megsemmisítése, esetleg kivégzésük miatt örökösök kártalanítása?

– Hogyan minősítsük ezután Kiss János, Tartsay Vilmos és Nagy Jenő sorát?

– Hogyan értékeljük ezután azok ítéleteit, akik mint század, szakasz vagy rajparancsnokok, esetleg egyszerű keretlegények, akár zsidó, akár politikai munkaszolgálatosokat kifosztottak, kínoztak, megölték?

– Hogyan értékeljük ezután azok ítéleteit, akik mint század, szakasz vagy rajparancsnokok, esetleg egyszerű csapatcsendőrök, esetleg nyilas pártszolgálatosok kivégeztek, felkoncoltak a csapatuktól jogellenesen eltávozott, a háborútól megundorodott katonákat?

A kérdések tovább folytathatóak, egészen addig: szabad-e e hazát szolgálni, szabad-e antifasisztának lenni? Különösen oly időkben, amikor az ország, az egész emberiség végvészélyben van.

(folytatás a 4. oldalon)

Aggod József:

A köztársaságért, az állampolgárok közös társulásáért!

(A Haladó Erők Fórumán 2006. április 14-én elhangzott hozzászólás alapján.)

Kedves Barátaim!

Mondhatnék mesét is egy tanyasi parasztfiúról, akinek a lelkébe életre szólan belevéste Petőfi Sándor a haza és szabadság, a reszpublika és világszabadság eszméjét.

Most azonban a Május Elseje Társaság elnökeként szeretnék néhány megjegyzést tenni a fórum témájához. Először is hangsúlyozni szeretném, hogy aki komolyan veszi, hogy a köztársaság a köz társasága, annak el kell ismernie az állampolgárok érdekeinek, véleményének sokféleségét. Szeretném elmondani, hogy társaságunk ebből a szempontból sem hozomány nélkül iratkozott a mai rendezvény támogatói közé.

Nem üres kézzel jöttünk, nem most találtuk ki azt, amit 1989-ben, első országos gyűlésünkön hangsúlyoztunk, hirdetve "a különböző világnézetű, demokratikus, hazafias erők koordinációját... az autonómia, akciószabadság elismerése alapján". (Népszabadság, 1989. szeptember 15., vidéki kiadás.)

(folytatás a 3. oldalról)

III.

Az Országos Intéző Bizottság szükségesnek tartja, hogy az ítélet indoklásának ismeretében, a Május Elseje Társaság megfelelő szakmai és politikai előkészítéssel, szakértők bevonásával, nyilvános vitát rendezzen. Ehhez kérje a Május Elseje Társasággal rendszeresen együttműködő szervezetek közreműködését is.

Megbízva az Országos Intéző Bizottság képviseleti joggal felruházott tagjait, hogy kísérik figyelemmel az esetleg kialakuló vitákat, jelenségeket és a szükségessé váló kérdésekben fejezzék ki a társaság álláspontját, véleményét.

Budapest, 2006. március 11.

**A Május Elseje Társaság
Országos Intéző Bizottsága**

Mi akkor hitet tettünk a kommunista mozgalom értékeivel együtt a szociáldemokrata, a polgári demokratikus, a népi mozgalmi értékek mellett is. Tény, hogy akkor – 17-18 évvel ezelőtt – ezt mi *házánk szocialista megújulásának* jegyében vetettük fel! Társaságunk a különböző baloldali beállítottságú emberek szabad társulása, egységesek vagyunk azonban a köztársasági eszmék, hagyományok ápolásában, védelmében!

Kedves Barátaim!

Társaságunk eredeti és mai álláspontja – hasonlóan az itt képviselt társszervezetekhez – igen messze van a mai ellenzék hirdetett és vallott felfogásától, *stílusától*. Ezt most csak egy – önmagában véve talán jelentéktelen példával – szeretném illusztrálni. Magyar állampolgárként szégyellem magamat azért, ami a számomra oly kedves március 15-én polgári, úri modortalanságként történt. Társaságunk mindenestre a Nemzeti Kerekasztal Tárgyalásokon bebizonyította, hogy eszményeink fenntartásával kezdet tudunk nyújtani a másik oldal képviselőinek, akik természetesen szintén fenntartották saját eszményeiket.

Kedves Barátaim!

A köztársaság védelmén és fejlesztésén gondolkozva nem elég az ellenzék érveinek elutasítása. A köztársaság jövője – meggyőződésem szerint – azon múlik, hogy mennyiben válik *szabad állampolgárok közös társulásává, hogy mennyiben valósul meg az állampolgárok belső azonosulása saját köztársaságukkal*.

A köztársaság ugyanis nem jól csengettő harang, amit négyévenként megkondgatnak, és ha vészhelyzet van, akkor félrevernek. *A reszpublika a szabadság gyermeke!* A köztársaság eszményének, a köztársaság gyakorlatával, a reszpublikának a szabadság hétköznapi gyakorlatával, élményével együtt van értelme. Ezzel kapcsolatban nagyon is elgondolkoztatónak tartom Hegyi Gyula egy korábbi cikkének megállapítását: "Ahol nincs igazságosság, ott nem lehet szabadság

sem". (Népszava. 2004. július 28.)

Ahol – Ferge Zsuzsa becslései szerint (Népszava. 2006. április 8.) gyermekek tízezrei élnek társadalmon kívüli, társadalom alatti létben – ott nagyon is van mit tenni ebben a vonatkozásban.

Természetesen tudjuk, hogy ma a köztársaság fejlesztése áldozatokkal is jár, az áldozatokat azonban egy közös társulásban közösen kell viselni. Bízunk abban, amit Gyurcsány Ferenc miniszterelnök-jelöltként kifejtett: "nem fájdalmas reformokat akarok, hanem olyan okos változtatások sorozatát, amelyeknek nem azok a vesztesei, akik amúgy is nehézségeket cipelnek." (Népszabadság, 2006. április 5.). Reméljük: olyan miniszterelnöke lesz Magyarországnak, akitől az ígéretek számon is kérhetők!

Kedves Barátaim!

Meggyőződésem, hogy a Haladó Erők Fórumához tartozók, – akik a múlt században születtünk, – huszadik századi tapasztalatainkat huszonegyedik századi módon, a jövő érdekében kívánják hasznosítani. Tudjuk például, hogy lett legyen bármilyen szép és jó a mi kis köztársaságunk, önmagában, elszigetelten a külvilágtól, értelmetlen.

Társaságunk például letette névjegyét az európai csatlakozás kérdésében, amikor megfogalmaztuk "*Az állampolgárok Európájáért!*" című koncepciónkát. Ebből, most csak egyetlen mondatot idézek:

"Igen fontos, hogy az egy főre jutó délibáb termelési mutatók növelése helyett a fenntartható fejlődésre és a tartóhatatlan megélhetési viszonyok javítására fordítsuk a figyelmet." (Fáklya. 2003. május.)

Azért idéztem ezt befejezésül, mert úgy gondolom, hogy az *euróra való átterés* kapcsán – amikor a köztársaság polgárainak hétköznapi kapcsolataiba egy szélesebb társulás lehetőségei és kockázatai kerülnek – nem árt gondolni az ebben foglalt figyelmeztetésre.

Köszönöm figyelmüket!

VOLTAK-E ÁLDOZATAI A KAPITALIZMUSNAK?

Az európai szocialista típusú társadalmi formáció felszámolása óta eltelt időszakban Magyarországon is örökké visszatérő téma a “kommunizmus” áldozatairól szóló megemlékezés. Ezzel kívánják egyes állítólagos megbántottak bizonygatni, mennyire rettenetes formula volt a közös tulajdon “diktatúrája”. És közben szó sem eshet azokról, akik az így visszaédesített kapitalista rendszer áldozatai, kárvallottjai voltak.

Pedig némiképpen nagyobb volt a számuk.

Persze most is akad, aki a tőkés típusú kizsákmányolás pusztításait emlegeti, de zömmel csak annak fasiszta változatát meg a terrorizmust ismeri el igazi szörnyűségként, s természetesen el is határolódik tőle. De hát a halottak nem pusztán a második világháborúban vagy a merényletekkel tarkított lázadó terrorhullámok során keletkeztek. Akadt a sorban bőven más élet elleni merénylet elég!

Már az indulás sem volt akármilyen. Az angol, de főleg a francia polgári forradalom ezerszámra termelte a kivégzetteket, az utóbbi aztán egész Európára

kiterjedő háborúba torkollott. Az Egyesült Államok Észak-Dél polgárháborúja sem néhány katona halálába került. Aki nem tudná: a 19. században itt emellett a modern ipari állam megteremtése több milliónyi öslakos és Afrikából betelepített néger rabszolga pusztulásával járt együtt – és nem véletlenül, hanem a formáció lényegéből származó módon törvényszerűen. Am az Óvilág sem volt kíméletlen. Földjeiktől, termelőeszközeiktől megfosztott parasztok és iparosok, napi 12-16 órát robotoló férfiak, nők és gyermekek pusztultak el embertelen körülmények között. Tessék elolvasni az erről írt tanulmányokat és világirodalmi remekeket!

A tengeri hajózás forradalmasítását követően az Európából kiözönlő gyarmati hadseregek meg misszionáriusok terjesztették az akkor még újszerű termelési mód áldásait, a tőke profitéhsége ugyancsak milliószámra szedte áldozatait a világ minden ásványkincsben és olcsó munkaerőben gazdag táján. A Panama-csatorna építése hírhedtté vált az építőmunkások tömeges pusztulásától is, nem beszélve az “aranyláz”-korszak néptizedelő hatásairól. És közben hódító meg belső háborúk reggeltől estig!

Így jutottunk az első világháborúhoz! Annak kirobbanásakor talán mégsem beszélhetünk fasiszta indíttatásról, az egyértelműen az imperialistává terjeszkedett kizsákmányoló politika produktuma volt, soha nem látott szenvedéseket okozva az emberiség számára. És szinte nyílegyenesen vezetett a másodikhoz – összesen közel százmilliónyi halottal. Aztán közben egy kis gazdasági világválság vagy hárommillió koldus a Kárpát-medencében...

Így aztán inkább kellene a kapitalizmus áldozatainak világnapját megtartani, mint a kommunizmusét –, mely mint társadalom sosem létezett, és mint alkatáspárti ideológia soha sem volt életellenes!

Tanuljunk végre valóban társadalmi érdekű alapokon a történelemből, nem csupán válogatva és az annak idején tulajdonukat vesztett gazdagok szemszögéből értékelve az eseményeket!

D. Szebeni András

Egy barátunk kiadásra váró könyvéről

Szerkesztőségünk arról értesült, hogy egy idős budapesti társunk önéletrajzi írására felfigyelt egyik neves német külügyi társaság és azt kiadásra alkalmasnak találta. A külügyi társaság elnöksége megbízást is adott kiadó vállalatának, hogy készítse elő a német nyelven megírt dokumentum megjelentetését.

Egy véletlen folytán rövid betekintést nyerhettünk a kéziratba. A kézirat nem végleges németnyelvű címe: **“Mein zwanzigstes Jahrhundert” (Az én huszadik századom).**

Tatár István 1920-ban született Budapesten, zsidó származású szülőktől. Édesanyja bécsi születésű volt, akinek szülei a századforduló tájékán költöztek Bécsből Budapestre. Édesapja Győrben nevelkedett, főhadnagy volt az osztrák-magyar hadseregben 1914-18. között. Szerzőnk három hónappal a trianoni békeszerződés aláírása után született. Bevezetőjében rámutat, hogy “egész eddigi élete valamilyen módon ennek a végtelenül igazságtalan békeszerződés-

nek a jegyében telt el”.

Élete, sok millió magyar ember sorához hasonlóan, összefonódott a világtörténelemmel és elsősorban hazánk huszadik századi katasztróáival. Nevelését az osztrák anyai ág révén, valamint azzal összefüggésben, hogy édesapja a Monarchia hadseregében szolgált, a magyar mellett erőteljes német kulturális befolyás jellemezte.

Visszaemlékezésében rámutat, hogy a szülők hevesen szidták a trianoni és a versailles-i békét. A fehérterror idején megrettentek az itteni antiszemita kilengésektől, és nagyon elítélték zsidó diákok egyetemi felvételét korlátozó, úgynevezett “numerus clausus”-törvényt. Édesapja sokszor hivatkozott arra, hogy – “Németországban ez nem lehetséges”. Ez a Weimari Köztársaság ideje volt.

A náci korszak rettenetes világnézeti csapást jelentett a családra, mint ahogy számos hazafiasan gondolkodó magyar zsidó értelmiségire. A Felvidék déli részének a visszacsatolásakor a család

könnyezett az örömtől és csak később ocsúdott fel, hogy – “Hitler adta, mi lesz ennek az ára?”

A szerző szinte megrázó tárgyilagosággal ecseteli azt a szkizofrén állapotot, amit az elcsatolt területek részleges visszatérése feletti öröm és ugyanakkor a hazafias nevelésben részesült zsidó polgárság zsidótörvényekkel kezdődött üldözése okozott.

Azután olvasható a háborús idők jellemrajza, az ukrainai munkaszolgálat, a szerencsés megmenekülés egy német Wehrmacht-alakulat náciellenes katonáinak a segítségével. A szovjet idők, fontos beosztások az iparban és a külkereskedelemben, nyugdíj, “álynugdíj”, ahogy a szerző mai tevékenységét nevezi, mert ugyanolyan lendülettel dolgozik ma is, mint valaha.

Érdemes lesz a művel foglalkozni, mikor megjelenik. Szívesen közlünk belőle részleteket.

Tudósítónktól

A Haladás Alapítványról

A Haladás Alapítványt társaságunk 1990. április 30-án hozta létre. Az Alapítvány kuratóriumának tagjai voltak: Berényi Ferenc, Bérciné Dr. Kovács Margit, Csizmazia Pál, Szekeres József, Dr. Aggod József (elnök).

Az Alapítvány célja ma is vállalható lenne: az alakulandó munkás művelődési és önszervező társaság támogatása. A cél megvalósításához azonban tévesnek bizonyult utakat és eszközöket választottunk.

Szekeres József javaslatára a kuratórium döntése értelmében az Alapítvány részese lett (1990. június 25.) az ALAP Általános Kiadó és Kereskedelmi Részvénytársaságnak. (A 15 milliós alaptőkében a Haladás Alapítvány 3 mFt jegyzésével volt részes.) Az ALAP Rt révén számítottunk *lapkiadásra*. (A "Politika" két mutatószámára meg is jelent.)

Az ALAP Rt tevékenységi körében – a lapkiadásán kívül – szerepelt még pl.: könyv- és zeneműkiadás, számítógépes információellátás, irodai és ügyviteli szolgáltatás, szoftver-előállítás, gépi adatfeldolgozás, ezen kívül több mint tízféle nagy és kiskereskedelmi tevékenység. A próbálkozás időben egybeesett (hogy szépen fogalmazzak) a rendszerváltás eredeti tökefelhalmozásának egyéni érdekérvényesítő törekvéseivel. Ebben, mi kétségtelenül nem tudtunk helytállni. Az ALAP Rt vagyona "eltűnt" a nélkül, hogy céljai megvalósultak volna. Moravcsik Attila, az igazgatóság utolsó elnöke ezen már nem tudott változtatni. 1997. október 9-én az ALAP Rt bejegyzését a Fővárosi Bíróság törölte.

Ezzel a Haladás Alapítvány sorsa megpecsételődött, miután mi ezt az ALAP Rt-hez kapcsoltuk. A 3 mFt-os vagyonesztést társaságunk mindmáig fájdalmasan érzi. A kuratórium utolsó ülését 1998. december 1-én tartottuk, ennek tárgya volt az Alapítvány megszüntetése.

A kuratórium tagjaiként lelkiismeret-

tünk szerint tevékenykedtünk, de nem szerencsésen, nem a korszak követelményei szerint tudtunk helytállni. *Személy szerint egy fillér hasznunk sem származott ebből a tevékenységből.* Ezzel szemben sok energiánkat emésztették fel hiábavaló kísérleteink. Saját bajaimat nem szeretem az általam önként vállalt feladatoknak tulajdonítani, de tény: az ALAP Rt egyik közgyűlése utáni napon kerültem kórházba infarktussal.

Második infarktusom, 1992. január után, a kuratórium – javaslatomra – Csizmazia Pált bízta meg a Haladás Alapítvány napi ügyeinek intézésével. Sokat köszönhetünk neki az Alapítvány működése, majd megszüntetése érdekében végzett munkájáért.

A Fővárosi Főügyészség javaslatára a Fővárosi Bíróság 2006. március 14-én a Haladás Alapítvány bejegyzését jogerősen törölte.

Dr. Aggod József

A Haladás Alapítvány kuratóriumának volt elnöke

Jakab Sándorné

(1920-2006)

86 éves korában elhunyt Jakab Sándorné, társaságunk alapító tagja.

Ilonka – akik ismertük, így szólítottuk – élete végéig kitartott meggyőződése mellett, amivel kora ifjúságában eljegyezte magát.

Mindvégig élénken foglalkoztatták a társadalom, a politikai élet kérdései. Korát meghazudtoló érdeklődéssel és hozzáértéssel sajátította el a modern kommunikáció nyelvezetét és technikáját. Véleményét sokszor igen éles megfogalmazással képviselte a számítógép honlapjain is.

Társaságunkat megtisztelte azzal, hogy megírta számunkra közéleti tapasztalatait, visszaemlékezéseit.

Kegyelettel őrizzük Jakab Sándorné, Ilonka emlékét.

Bárdos György

(1910-2006)

A családja által közzétett gyászjelentésből értesültünk, hogy 96 éves korában elhunyt Dr. Bárdos György, társaságunk alapító tagjainak egyike.

Dr. Bárdos György kora ifjúságától haláláig áldozatkészen, sok szakszerű kezdeményezéssel küzdött a dolgozó emberek sorsának jobbá tételéért. Sok éven át sokféle módon támogatta társaságunk munkáját. Jól emlékszünk, hogy – már jóval túl a kilencvenedik életévén – többször is részt vett fórumainkon. Javaslati, bölcs emberségről tanúszkodó észrevételei sokat segítettek nekünk.

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Május Elseje Társaság

A Szerkesztőbizottság megjegyzése:

a cikkek – a testületi állásfoglalások kivételével – *egyéni álláspontot* képviselnek.

FÁKLYA

A Május Elseje Társaság híradója

Alapító szerkesztő: Berényi Ferenc

Felelős szerkesztő: Dr. Tóth Miklós

Szerkeszti: a Szerkesztőbizottság.

Tagjai: *Ferencz Lajos, Kovács György,*

Dr. Orbán Péter, Szebeni András

Felelős kiadó: *Dr. Aggod József*

Cím: 1023 Budapest, Zsigmond tér 8.

Telefon: 335-4236

Nytsz.: B/PHF/805/1991

Internet: <http://faklya.extra.hu>

E-mail: maj1tars@freestart.hu

Nyomda: Unió-Kuvert Kft. Budapest